

NEKE NAPOMENE UZ ŠKOLSKE ZADAĆE

Uvod. Problem racionalizacije nastave stranih jezika postoji permanentno, ako se uzme u obzir da većina srednjih škola ima svega dva sata nastave tjedno i da se ništa ne može učiniti da bi se taj fond povećao. Racionalnije korištenje postojećeg fonda sati potrebno je u svim komponentama nastave stranih jezika, a napose pri izradi obaveznih pismenih zadataka.

Obvezatnim pismenim zadacima smatramo one koji su kao takvi predviđeni u postojećim programima stranih jezika za srednje škole, a pišu se jednom ili dva puta na polugodište, i to obično u zasebne, za to predviđene bilježnice.

Pregledom godišnjih planova rada za tekuću školsku godinu možemo utvrditi da je razmjerno velik broj sati (8, pa čak i 12) određen za pisanje i ispravak, pa i za pripremu školske zadaće. A ako pak pogledamo kakvi su to zadaci koji se obrađuju u okviru školske zadaće, vidjet ćemo da su to u većini slučajeva diktati, prijevodi, popunjalke, prebacivanje rečenica u plural i slično. Takvo stanje ponukalo nas je na razmišljanje o racionalnijem planiranju i poboljšanju kvalitete pismenosti kod naših učenika, a s time u vezi i o tipovima zadataka koji bi bili pogodni za objektivno ocjenjivanje pismenosti kod učenika.

Prije svega treba reći da pismeni zadatak kojim provjeravamo vještinu pisanja treba da predstavlja određenu smislenu i logički povezanu cjelinu, u kojoj su rečenice povezane u kraći ili duži odlomak.

Praksa je pokazala da dugi slobodni sastavi, koje je nemoguće objektivno ocijeniti, nisu pogodni za rad u srednjoj školi, jer je utvrđeno da je bolje ako učenici pišu nekoliko kraćih zadataka nego jedan dugi.

Kako bi se pomoglo nastavnicima da sustavno i racionalno razvijaju vještinu pisanja, taj problem je stavljen u središte pažnje u nizu seminara. Svrha je tome bila: prikazati razne tipove zadataka, svrstati ih prema problemima koje tretiraju i obraditi metodologiju izrade takvih zadataka s učenicima, sve to radi što boljeg postizavanja vještine pismenosti i racionalnijeg korištenja vremena.

Zadaci su postavljeni tako da osim toga što sustavno razvijaju pismenost kod učenika, razvijaju i njegovu sposobnost za kreiranje, pa se polazi od jednostavnog prepisivanja s malim varijacijama, da bi se u posljednjoj fazi prešlo na izradu kompleksnijih zadataka, koji bi trebali da posluže pri izboru zadataka za završni ispit iz stranih jezika.

Na seminaru nastavnika engleskog i njemačkog jezika u listopadu 1972. nastavnici su razradili oblike pismenih vježbi od kojih se neke mogu koristiti kao obvezatni školski zadaci na pojedinom stupnju učena.

I stupanj

I. Prepišite slijedeći odlomak u kojem treba izvršiti jednu od predloženih izmjena:

1. prvo lice u treće i obrnuto
2. prvo lice jednine u prvo lice množine

3. na početku stavite neku adverbialnu oznaku vremena kao npr.: danas, jučer, sutra itd., i prema tome učinite potrebne izmjene
4. zamijenite jedan ili više elemenata u pojedinim rečenicama
5. zamijenite poznate riječi novim vokabularom
6. dopunite izostavljene riječi novim vokabularom.

II. Izradite opis slika u nizu na osnovi zadanog vokabulara.

III. Odgovorite na zadana pitanja i odgovore povežite u odlomak uz pomoć veznika.

II stupanj

Osim zadataka koji se obrađuju u I godini treba obraditi:

- I. Proširiti kraći odlomak zadanim riječima ili skupinama riječi.
- II. Odgovoriti na pitanja i odgovore pomoću zavisnih veznika povezati u kraći odlomak.
- III. Povezati rečenice iz dviju kolona i staviti ih u logički redoslijed. (U prvoj koloni nalazi se početak rečenice, a u drugoj završetak rečenice, no u nepravilnom redoslijedu).
- IV. Pretvoriti narativni tekst u dijalog.
- V. Uvježbavati jednostavne oblike pisma i razglednica s čestikama i porukama.
- VI. Opisati sliku na osnovu zadanih ključnih rečenica.

III stupanj

Uz sve prethodne zadatke još i:

1. složenije pismo — uz pomoć pitanja
2. opisati sliku:
 - a) zadana je gramatička struktura
 - b) učenici sami razrađuju plan opisa slike
3. odgovoriti na pitanja i iz odgovora postaviti ključne riječi ili misli, koje služe za plan prepričavanja sadržaja.

IV stupanj

Na osnovi nekog teksta uz prethodnu oralnu obradu napisati:

1. sadržaj — tako da učenik sam pravi bilješke te na njima gradi rečenice i uklapa ih u jedan ili u više odlomaka;
2. napisati sadržaj nekog teksta i izraditi varijaciju sa zadanim vokabularom;
3. zadan je početak i razvoj situacije, a učenik mora izmisliti završetak (treba ograničiti broj rečenica);
4. zadan je uvodni i zaključni odlomak nekog teksta, a učenik piše o razvoju situacije;
5. slobodni sastav razrađen na osnovi niza pitanja.

Kao što se iz predloženih zadataka vidi, učenik treba da prođe kroz nekoliko faza da bi mogao postići i svladati vještinu pisanja. Polazi se od jednostavnog prepisivanja, preko vježbi sa supstitucijama i transformacijama sve do vođenih sastava.

U primjeni zadataka moramo se rukovoditi ovim načelima:¹

1. dati učenicima samo takve zadatke za koje smo sigurni da će ih obraditi;
2. uvijek treba unaprijed odrediti što želimo postići nekim zadatkom i znati što želimo ocijeniti;
3. pri ocjenjivanju zadataka treba postaviti određene kriterije koji će biti jedinstveni;
4. u svrhu objektivnog ocjenjivanja treba:
 - a) pročitati sve zadatke
 - b) podijeliti zadatke u skupine i odrediti kriterij ocjenjivanja.

Zaključak. Iz svega prije rečenog proizlazi da ćemo mnogo racionalnije iskoristiti vrijeme ako planiramo kraće pismene zadatke i ako ih pišemo jednom mjesečno. Takve zadatke treba obraditi najprije usmeno do te mjere da učenici ne trebaju razmišljati što će pisati, već kako će pisati.

Prednost je takvog pristupa uvježbavanju pismenog izraza dvojaka: učenici bolje svladavaju pisanje jer pišu češće, a imat će i više ocjena, kojih ionako nikada nije dovoljno.

Hoćemo li takve zadatke pisati u uobičajene školske zadaćnice to je od drugorazredne važnosti i prepušta se odluci nastavnika. U svakom slučaju neophodno je sačuvati pismene zadatke svih učenika u tekućoj školskoj godini da bismo mogli pratiti razvoj pojedinog učenika, a to će biti najlakše ako se zadaci pišu u posebne bilježnice.²

Jean-Philippe Durand

ŠKOLSKO DOPISIVANJE

Školsko je dopisivanje možda jedna od najvažnijih aktivnosti u nastavi stranog jezika. Bilo bi poželjno da ga svaki profesor jezika sam organizira u razredima gdje predaje. Znam da su obveze profesora koji predaju strani jezik u gimnazijama veoma velike.

Kako školsko dopisivanje može koristiti našim učenicima? Možda bismo mogli postaviti isto pitanje i na drugi način: zašto naši učenici uče živi jezik? Nije li učenje stranog jezika cilj sam po sebi?

Učenici uče strani jezik da bi se olakšale veze među narodima. Pružimo im, dakle, priliku da upotrijebe svoje znanje i dajmo im mogućnost da dođu u doticaj s mladim ljudima svojih godina koji govore strani jezik. Mislim da je moguće usmjeriti nastavu tako da učenici osjete da ne uče živi jezik samo zbog zadovoljstva da analiziraju literarne tekstove ili sprežu nepra-

¹ Dr D. Harris: Seminar za nastavnike engleskog jezika.

² Daljniji primjeri za pismene zadatke mogu se naći u sljedećim djelima:

L. A. Hill: *Outline Composition Book*, Oxford University Press, 1966.

L. A. Hill: *Free Composition Book*, Oxford University Press, 1966.

D. H. Spencer: *Guided Composition Exercises*, Longman 1967.

L. G. Alexander: *First Step to Guided Composition*, Longman, 1967.

L. G. Alexander: *Guided Composition in English Language Teaching*, Longman 1971.

Donn Byrne: »Developing Writing Skills«, ELT Documents 72/73.